

Վ. Թորոս գովէր զվարդն ու զլուրդուն,
որ ի սիրուն դամ կու քաշին.
Զինչ հողածին կայր արարածս,
որ չէր զիպեր այն պալային 7:

= Զեռագիրք՝ Երուսաղէմ Թ. 3052:
Բերլին 84, 127բ—130ա (Ժէ): W. 398,
22բ—24բ:

Հրա. Քիւրտեան, 42—44: Հայերգ
116—118:

3. Տաղ ի վերայ հողոյ ասացեալ:

Ի մէջ մեղաց եմք մոլորեր,
յաստընդորիս կու գործեմք չար.
Այլի զԱստուած բարկացուցաք,
որ սրբաին եկեր զիծար...

Վ. Զայնչավի չարիքը որ կու նայիս
զերի Թորոս մըտօք յիմար.
Գրնա լալով խոստովանեց,
լեզուով արէ զմեղքը ի խրատ:

= Զեռագիրք. K. 2. 71բ—72ա. Մոսկ-
ուան, էջ 212—215:

Հրա. Քիւրտեան, 22—23:

4. Պատմութիւն վասն ԺԲ Հողմից. զոր
ասեմք ի սակաւ մտացս զոր լուաք փոքր ի
չատէ աստուածային գրոցն, որ ելանեն ի
չորրորդ հրեշտակաց. վասն երգողացն ասա-
ցաւ ի Թորոսէ:

Ի յետ ստեղծմանն արարածոց,
որ զոյացոյց զայս ամենայն,
Օղոց կտուր իշխանութիւն
հողմ ու քամու արար սահման...

Վ. Թորոս պատմէ զպղնիւ հողմունքը,
որ են թրով երկոտասան...
ով որ քամուն յիչոցք ասէ,
նա զ(երգ) Կայէն եղբայրսպան:

Խորագիրն K. ունի «Պատմութիւն ԺԲ
հողմոց, ասացեալ ի Թորոսէ:

= Զեռագիրք՝ K. 1. 52ա—54ա: E.
395, 34ա: էջմ. 1636, 145ա (ԺԸ):

Հրա. Քիւրտեան, 35—39:

5. Ոտանաւոր վասն դատաստանին ա-
ւուրն հատուցման, չարեացն զչար եւ բարե-
գործացն՝ զբարիքն, որ վկայէ սուրբ Աւե-
տարանն. արարեալ ի Թորոսէ 8:

Յորժամ տարերբն զըզըրդին,
երկինք 'ւ երկիր խոնարհանան,

Եւ կատարին կեանք եղելոց,
որ արարածքս հիանան...

Վ. Թորոս յիչէ զօրն անաղին,
երբ ժողովին ի դատաստան,
ի յայնմ անեղ հրապարակին,
ո՞ւր է լեզու կամ պատասխան:

= K 1, 41բ—48ա: E. 395, 57ա—62ա:
W. 988, 178ա—182ա (սկիզբէն չորս տուն
պակաս):

Հրա. Քիւրտեան, 27—35:

6. Տաղ երկու ազգ լեզուէ ի Թորոս
Մշեցոյ ասացեալ:

Է եէրի կօկի քարատան,
եէրի կօկտան քարատան,
Զհողն ի ջրոյն բաժանեցեր
եւ ի վերայ ջուրցըն նրատար.
է սան մի սան քարիմ ուհիմ,
եէտու կօկա այեան պախար...

Վ. Գերի Թորոս մըտօք մոլոր,
մեղօք զարձեր ես կունահար
Կէճա կունտուղ զաՖիլ օլմա.
աչ կօղընկի հախայ եալ վար:

Խորագիրը W. 344 ունի «Ի Թորոսէ
Տարօնեցոյ ասացեալ է»: E. Երուսաղէմ
3057 տաղ ի Թորոսէ Մըշեցոյ ասացեալ:
Անտ. 125 «տաղ երկու ազգ լեզուէ»:

= Երուսաղէմ 3057: E. 395, 52ա -բ:
Չմմա, Անտ. 125, 144բ (ԺԷ): Շաւարշ Վ.
Սահակեան 1. էջ 162—164 (1624): W.
344, 38ա: 671, 15ա (սկիզբէն մէկ տող պա-
կաս խորագրին հետ):

Հրա. Քիւրտեան, 45—46: Բաղմալէպ
1910, էջ 281 (առաջին 10 տողերը. ըն-
ծայուած Թաթոս Թոխաթեցոյ, հմմտ.
Հանդ. Ամս. 1910, էջ 285):

7. Վասն կատարածի աւուրն զոր Զե-
րօնիմոս եզիտ ի Պատմութեանցն Հրէից.
ԺԸ. նշան որ լինելոցն է զկնի պիղծ Նեոին:

Քեզ ծանուցից, եղբայր, լըսէ,
որ լինելոց է յետ Նեոան.

Նախ քան զպալուտըն Քրիստոսի,
որ զայ փառօք ի դատաստան,

Վ. Այս փոփոխումն է որ յայտնի,
երկինք 'ւ երկիր նոր կերպարան,
Որ գանցելոցըն ցուցանէ,
յայտնէ զայժմոյս եւ զպագայոյն:

Խորագրին մէջ K. 1 չունի «զոր Զե-
րօնիմոս եզիտ ի պատմութեանցն Հրէից.
ունի W:

7 W վերջին տողն ունի մեղքն թողած է Թո-
րոսն եւ լրացուցող ամենին:
8 Խորագրին՝ E. ի Թորոս Մշոյ ասացեալ է:

= K 1, 48ա—50ա: W. 988, 182ա—
183բ (1706):

Հրա. Քիւրտեան, 39—41:

Երկու ձեռագիրներու մէջ ալ անա-
նուն, Wի մէջ կը յաջորդէ Թորոսի «Յոր-
ժամ տարերբն զըզըրդին» տաղին: Ճիշդ
նկատած է Յ. Քիւրտեան, թէ «վատահօրէն
իրն է նաեւ այս տաղը, որ ոչ միայն նոյն
ոճը ունի, այլ եւ մեր այս ձեռագրին մէջ
յետեղուած է Թորոսի տաղերուն մէջ»
(անդ 39):

Հ. Ն. ԱԿԻՆԵԱՆ

ՅՈՒՆՈՒՆ ՀՈՅԵՐԻՆՆԵՐ ԶԵՌՈՒԳՐԱԿՆԵՐ Ի ԲՈՒՆԻԳՐԱԿՆԵՐ

ՎԵՑՀԱՋԱՐԵԱԿ ՓՈՔՐԻԿ Ի ՊԼՈՎԳԻԻ

ԹՈՒՂԹՐ՝ 14: — ՄԵՆՈՒԹԻՆՆԵՐ՝ 22: 1/2 X 16 սմ.:
— ԳՐՈՒԹԻՆՆԵՐ՝ Երկաթ, իւրաքանչիւրը՝ 17 X 5 սմ.
առնուած կարմիր շրջագծերու մէջ: — ՏՈՂԹ՝
26—27: — ՆԻԻԹ՝ բուրբ պինդ եւ ողորկ: —
ԿԱՋՄ՝ կարուած՝ տետրակի ձեւով: — ՄԱԳԱՂԱ-
ԹԵԱՅ ՊԱՋՊԱՆԿԻՎ՝ չունի. սկիզբն ու վերջը մէկա-
կամ պարագ բուրբ՝ որպէս պահպանակ եւ կողմ:
— ՀԱՆԳԱՄԱՆԻՎ՝ լաւ: — ԳԻՐ՝ նոտրագիր, մանր
ու գեղեցիկ, սեւ մեկանով: Սկզբնագիրք՝ կարմիր
մեկանով: — ԳԱՏԱՐԿ՝ քղ. 4, 7ա, 8բ, 9—14: —
ՆԿԱՐԿ՝ չունի: Ունի արեգակնացոյց սիրուն շրջա-
նակ մը՝ գծուած (քղ. 6ա): — ԼՈՒՍԱՆՅԱՋԱՐԿԻՎ՝
չունի: — ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1825: — ԳՐԻՉ՝ Պետրոս զպիր
ՏԵՐԵԱ Ստեփանեան Ազրիանուպոլսեցի: — ՏԵՂԻ՝
Ֆիլիպէ (Պլովդիւ): — ՅԻՇԱՏԱԿՈՒԹԻՆՆԵՐ՝ քղ.
1ա: — ՍԵՓԱՎԱՆՈՒԹԻՆՆԵՐ՝ անձնակազմ. ստացած
եմ վերջերս նուէր՝ Պլովդիւի Տ. Վաղինակ Ա. ֆի.
ՏԵՐ Միմասեանէ:

Մատենա է՝ «Տետրակ որ կոչի՝ վեց-
հագարական: Եւ ըստ Հոլովաց արեգական».
անաւարտ: Կը բովանդակէ.

Թղ. 1բ. «Այլը խրատք ըստ Հոլովաց
արեգ. ո՛վ պատուական եղբայր զիտացեր
զի արեգակն բարձրանայ յայբէն մինչեւ
ցըքէն, եւ խոնարհի ի քէյէն մինչեւ ցայրն.
զի յորժամ բարձրանալ սկսանի յամէն օր
հօլով մի բարձրանայ, եւ բն աստճան եւ
Վ ասպարէզ...»:

Թղ. 2ա—3բ. Արեգակնացոյց աղիւ-
սակք. Խոյ, Յուլ, Եկաւոր, Խեցգետին,
Առիւծ եւն եւն. Մարտէն մինչեւ փետր.
ամիսներ...:

Թղ. 5ա. «Այբէն մուտ արա՛ չուրջն՝
այրուբէն քէն լո զիրն եւ են այսօրիկ, է
ձայնաւորաց ամէն...»:

Քերականութիւնս որ կոչի՝ է գրեանք
զուգեալ ի Դաւիթ անաղթ փիլիսոփայէ, եւ
ի Հոսմ վարդապետէ որ կոչի անուն Փը-
նիկ: ա, ե, է, ը, ի, ո, ւ. եւ են այսօրիկ
զողին այսպէս բանս զմիտս...:

Թղ. 6բ. «...Այս արուեստըս զս
(=6000)եակին է զոր գովեց Անանիա չիբի-
կուանցին եւ ասաց դանձ թագուցեալ է ի
տունն Թորգոմայ զի մայր է սա ամենայն
իմաստութեան՝ այս է թուոց աղբիւրն ա-
մենայն իմաստութեան հանդերձ ամենայն
արանամամբ (այսպէս), եւ զի տեսին զսա
ճարտարքն յունաց ի մերում... (անաւարտ
ձգուած):

Թղ. 7բ—8ա. այրուբենական աղիւ-
սակք:

ՅԻՇԱՏԱԿՈՒԹԻՆՆԵՐ: Թղ. 1ա «Տետրակ որ կոչի՝
վեց հագարական, եւ ըստ Հոլովաց արեգական:
Զեռամբ Անդրիանուպոլսեցոյ Հանգուցեալ Տէրեա
Ստեփանեան վրժով իրր արցւ. Պետրոսին: 1825.
11/25, ի Ֆիլիպէ»:

ՆԱՆՕԹՈՒԹԻՆՆԵՐ: Զեռագրիս զրիչ Պետրոս զպիր
Տէրեա Ստեփանեան Ա. Պոլսեցի գրած է ի Պլովդիւ-
նակ «Ստորագրութիւն Ս. Գէորգ Եկեղեցոյ»
1828թն՝ (տես «Ցուցակ»-ին Թ. 12 ձեռագիրը, Հանդ.
Ամս. 1938, էջ 211—214), եւ իւղարեբեց Աւետարան
մը՝ 1834թն՝ (տես՝ անդ, Թ. 22 ձեռագիրը, Հանդ.
Ամս. 1940, էջ 245—246):

ՆԵՐՍԵՍ ԳԱՍՏՊԵԱՆ

ՄԸՀՈՒՆ ՀՈՅԵՐԻՆՆԵՐ ՀՈՅԵՐԻՆՆԵՐ ԳՆՅՈՒՎՐԱԿՆԵՐ

1938—1946

Ցաւով կը նշանակենք անունները այն
հայագէտներու եւ արեւելագէտներու, որոնք
վախճանեցան յընթացս վերջին 8 տարիներու:
Զենք առներ ցանկիս մէջ այն հանգու-
ցեալները, որոնց մասին անկատար են տա-
կաւին մեր տեղեկութիւնները:

Richard Vasmer, մասնագէտ իւրա-
մական գրամագիտութեան: Ծն. 22 հոկտ.
1888, Պետերբուրգ. † 21 փետրուար 1938,
Կենդրոնական Ասիա:

Իր աշխատութիւնն է. «Հայաստանի
ոստիկաններու ժամանակագրութիւնը 833—